

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ա. ՍԵՂԲԵՍՏՐՈՍԻ

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄԲ

Հ Ա Յ Ե Ր Է Ն ԵՒ Յ ՈՒՆ Ա Ր Է Ն Թ Ա Ր Գ Մ Ա Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց

(Տես հտ. ԾԱ յէջ 545)

Ապա՝ թէ ոչ կարես գայլ որ ասել բայց 'ի Քրիստոսէ, զի՞նչ է հակառակութիւն որ գայթափդիս. որ մարմնով զամենայն կիրա կրեաց առանց մեղաց, և յաղթող յամենայնի ցուցաւ, զոր խորհրդածութեամբ աւձին առաջին մարդն յանցուցեալ զմահ ստացաւ, և ել 'ի դրախտէն, դարձեալ նորոգեցէ Քրիստոս 'ի կեանս. և լուծցէ զանէծս յանցմանն : Չի որպէս 'ի կնոյէ եղև պատրանք և դատապարտութիւն, նոյնպէս և 'ի կուտէ ծնեալ Բանն Աստուած՝ դատապարտեաց զմեզս՝ իւրով ծննդեամբն, և ետ մեզ յաղթութեան շնորհս ընդդէմ չարին. զի երկրորդ Ագամ եղեալ, զառաջին Ադամն նորոգէ մարդասիրեալ. զի միոյն յանցանաւքն ամենեքեան մեղան, և արտաքս(յ) բար(ւ)ոյն և դրախտին և կենացն եղեալք, զմահ ստացեալ ժառանգեցին : Բայց սակայն ոչ անտես առնէ զիւր ստեղծուածն. զի ոչ պատգամաւորաւք և հրեշտակաւք կարաց փրկել, այլ ինքնին եկեալ Տէր՝ փրկեաց ըզմեզ, ասէ մարգարէն : Թէպէտ և ոչ աւնոյք 'ի միտ, ո՞վ Եբրայեցիք և անշնորհակալու ժողովուրդք, և անթըլ փառք սրտիւք : Զո՞վ որ 'ի մարգարէից ոչ սպանին հարբն ձեր, որք յառաջագոյն պատմեցին վասն գալլատեան փրկչին. որով և դուք իսկ հայհոյիչք և դրժողք էք ճշմարտութեան : Որք ասէք զաւրէնս ունեւ և զմարդարէս, և ոչ ունիք : Որպէս Եսայի ամբաստան լինի զձեռն, և ասէ. Թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանս այսոսրիկ, ականջաւք իւրեանց ծանունս լուան, և զաչա իւրեանց կափուցին,

Σιλβεστρος ἐπίσκοπος εἶπεν, Εἰ εἰσὶν ἕτερα τινά, προτιθέσθωσαν. — Κουσὴχ διδάσκαλος εἶπεν. Οὐκ ἦδη τὰς τῆς γενήσεως ἡμῖν αἰτίας ἐξέσθου; Σιλβεστρος ἔφη, Ἀναγινώσχετε ἐν ταῖς γραφαῖς ταῖς ἀγίαῖς, ὅτι περ ἐκ πηλοῦ τῆς γῆς ὁ Θεὸς ἐποίησεν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον; Κουσὴχ διδάσκαλος λέγει. Τοῦτο οὐδεὶς ἀγνοεῖ γεγραμμένον. — Σιλβεστρος ἔφη. Ἀναγινώσχετε καὶ τοῦτο, ὅτι συμβουλίᾳ τοῦ ὁφθαλμοῦ θανάτῳ περιτέπτοκεν, καὶ ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ὥστε ἐν πόνῳ καὶ μόχθῳ φαγῇ τὸν ἄρτον σου. Κουσὴχ λέγει, Οὕτως ἐστίν. Σιλβεστρος ἔφη, Οὐκοῦν ἐξωρίσθη ὁ Ἀδὰμ διὰ τὴν παράβασιν ῥιφθεὶς ἐκείθεν ἐνδρατῇ τρυφῇ περιῤῥεῖτο; Κουσὴχ λέγει, Οὕτως ἐστίν. Σιλβεστρος ἔφη. Εἰπέ μοι, ἡ γῆ ἀφ' ἧς γέγονεν ὁ Ἀδὰμ, ἀφθαρτος ἦν, ἢ φθαρτὴ; Κουσὴχ λέγει, Ἀφθαρτος. Σιλβεστρος ἔφη, Καλῶς εἶπα· ἀφθαρτος γὰρ ἦν, ἐπειδὴ παρθένος ἦν πρὸ τούτου ἡ γῆ, διὰ τὸ μήτε κατάραν αὐτὴν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων εἰληφέναι, μήτε μὴ ταφὴν σώματος ἀνθρώπινου ἐσχηκέναι· μήτε δὲ ἐρπετοῖς δοθῆναι εἰς βρώσιν; Κουσὴχ λέγει, Οὕτως ἐστίν. Σιλβεστρος ἔφη, Εἰ οὖν οὕτως ἐστὶν ὥσπερ οὖν ἐστίν, ἐχρῆν ἐκ τῆς παρθένου

Ե դարձ ընդդիմադրութիւն, կամ հաւանցուցանել, կամ հաւանել յաղազմ որո(յ) է բանս :

Սեղանսորոս ասէ. Ոչ ինչ աւտար է, քանզի ամենայն ոք որ անիրաւ է՝ յաղթի, ժամափաճառութիւն խնդրէ, (զի) թերեւ կարասցէ յաղթել՝ որո(յ) ընդդէմքն են, զի յաշաղանք ոչ թողացուցանեն զարժանն տեսանել: Եւ արդ ասա զինչ և կամիս. զի ունիմք պատրաստագոյն միշտ զՍուրբ Հոգին, որ(ք) զինուորին ընդդէմ Փրիստոսի :

Վենիզիմ¹ ասէ. Վասն ծնունդեանն և կամաւոր շարչարանացն աւսացեր զմարգարէիցն, որ Բէ Էջէ : Բայց զիմոր Որդի Աստուծոյ, որ 'ի սատանայէ փորձի և քաղցնու, և որ յաշտարակն ելանել և 'ի վայր անգանել հրամայէ մարգարէին բանիւ :

Եւ դարձեալ 'ի լեռնն հանել և ցուցանել զվեժութիւն աշխարհիս, երկրպագութիւն խնդրէ 'ի նմանէ. զիմոր և կամ զինչ արհիւակաւ է ի մանաւ զայս որպէս ճշմարիտ որդի Աստուծոյ :

τότε και αὐτοὶ χεῖρας δόντες, εἰς ἐπαίνους τοῦ νικητοῦ προέλθομεν.

Σίλβεστρος ἔφη, Οὐδέν ξένον· τοῦτο γὰρ ἔθος πᾶσιν τοῖς τὴν ἀδικίαν ἐκδικοῦσιν ἀεὶ ταῖς ὑπερθέσεσιν χαιρσίν· καὶ πρὸς παραμυθίαν αὐτοῖς ὑπάρχει, νικῶσαν τὴν ἀλήθειαν ὑπερτίθεσθαι. εἰπὲ οὖν ἃ βούλει, ἵνα γνῶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐτοίμην ἀποκρισὶν ἔχειν ἐν ταῖς ἡμετέραις καρδίαις.

Βενοΐμ εἶπεν, Οὐ μόνον περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ὑμετέρου Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐμπαλξέως αὐτοῦ, προδόσεως καὶ πάθους, καὶ θανάτου ἐροτηθεῖς, περὶ μόνῃς τῆς γενήσεως αὐτοῦ ὀλίγα τινὰ ἐδίδαξας. ἀνάγκη οὖν ἔστιν σοι περὶ πάντων ἀπολογησασθαι. τοῦτο οὖν ἔνεκεν εἶπον, ὅφελειν τὸν ἔπαινον ὑπερτιθέναι τῆς νίκης·

τότε γὰρ ἐπαινεῖται τις, ὅταν τελείως νικήσῃ. Σίλβεστρος ἔφη, Ὅφελεις πρῶτον ὁμολογῆσαι τετέχθαι αὐτὸν, καὶ δικαίως με περὶ αὐτοῦ δεδικαιωλογῆσθαι· ἵνα ἐν τῷ ἀσφαλεῖ εἶναι τὴν νίκην μου περὶ τῆς γενήσεως αὐτοῦ, οὕτως μετὰ ταῦτα περὶ μόνου τοῦ πάθους αὐτοῦ ἀγωνίσωμαι.

Κωνσταντῖνος Αὐγουστός εἶπεν. Δικαία ἢ ἐπερώτησις καταφαίνεται ἡμῖν τοῦ ἱερέως. ὁμολογῆσαι γὰρ ὀφείλεις περὶ τῶν ἥδη λεχθέντων, εἰ καλῶς εἴρηνται· ὥστε μὴ πάλιν τοῖς αὐτοῖς τὸν ἀγῶνα περιπσεῖν.

Βενοΐμ λέγει. Τότε καλῶς δύνανται λελέχθαι τὰ εἰρημένα, ὅταν τὰ ἐπόμενα μὴδὲν αὐτὰ παραβλάψῃ.

1. Սյու անուանա աստուգարանութիւնն իսկ ըստ նախնեաց չէ. զի Ե փոխանակ Բի՝ Վ դարձուած է, և օղ փոխանակ «ի գրեւը» «վ գրուած է, որ է = Ծ: Հետեւաբար այդ թարգմանութիւնն պնդելու ժամանակի մէջ եղած է, երբ չին արտասանութեան կանոնները՝ նոսրին կամակերպած էին :

Սեղբեստրոս¹ ասէ. Զերկրորդ Ա-
դամ ետես գերեւեալն 'ի Կուսէն ծը-
նեալ, և լուս և աներեւոյթ լեալ էր
երեսուն ամ, անգիտացաւ գիւղիւն.
և յորժամ դայ 'ի մկրտութիւնն, և
լուաց զմեզս՝ վերստին ծննդեամբ
զհաւատացեալն իւրով մարմնովն, և
լուեալ զՀաւր վկայութիւն, եթէ Դայ
է որդի իմ սիրելի, և զիջումն Հոգ-
ւոյն Սրբո(յ), և զվկայութիւն Յո-
վ(հ)անու լուս, եթէ Սայ է որդի
Աստուծոյ և գառն՝ որ բառնայ զմեզս
աշխարհի: Վասնցաւ սատանայ որ-
պէս զինու, և 'ի վերայ ընթացեալ
մարդկութեանն 'ի մարտ, յորժամ
ետես քաղցեալ, Հաց 'ի քարանց, ա-
սէ, արա՛: Եւ Քրիստոս. Ոչ հացիւ
միայն, ասէ, կեալ, այլ բանիւ Աստու-
ծոյ, որպէս զրեալ է յաւիտէս որպէս
ընթեռնուս, և այնպէս ըմբերանեալ
յաղթեաց: Եւ դարձեալ 'ի տաճարին
աշտարակն տարեալ, ասէր 'ի վայր
ընթեռնու, առ 'ի գիտել զնա ո՛վ որ
իցէ. խարդախելով ըստ սաղմոսին,
թէ Հրեշտակաց իւրոց պատուիրեալ
է վասն քո, պահել զքեզ. զի մի եր-
բէք Հարցես զբարի զոտս քո: Եւ Յի-
սուս ասէ զգրեալն, թէ Մի՛ փորձեա-
ցես զՏէր Աստուած քո. զի մի սնա-

1. Յայմ իյի ևս Կայն յոյժ տարբերի, զի
յոյնը՝ Բիւնի՛ բարուստ զժողովութեանք մէջ
կը բերէ, մերթ ընդ մերթ, Քրիստոսի տես-
րիւնականաց նկատմամբ, Սեղբեստրոսի անբ-
տուած պատասխանիքն և կայսեր միջամտու-
թիւնը: Դայն իսկ Սեղբեստրոսի բերան զը-
րուած այս վարդապետութիւնս՝ շատ տար-
բեր է յունէն և համառօտ. Կայն՝ Ս. Գրոց
խառն 'ի խուսն յաւաքերութեամբ կազմած
է զպոյն, առանց կարգաբանութեան. մինչ-
զեռ յոյնը՝ կատարեալ տրամաբանութեան ձև
ունի:

ՏԱԲԵՏՐՈՍ ԷՓԻ, Է՛լπὲ τοῖνον τὰ ἐπό-
μενα. Βενοήμ εἶπεν, Θεοῦ Υἱὸς παρὰ
διαβόλου πειρασθῆναι δύναται; καὶ
νῦν μὲν ἐν λιμῷ ὑπάρχοντα ἄρτους ἐκ
λίθων ποιῆσαι ἀναγκάζεσθαι· νῦν δ'
ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ ἀνάγε-
σθαι, καὶ ῥίπτειν ἑαυτὸν ἀνωθεν κά-
τω. αὐθις πάλιν ἐπὶ προσκύνουσιν τοῦ
διαβόλου, ὑποδεικνυμένου αὐτῷ πλού-
του συμβουλευέσθαι;

ՏԱԼԵՍՏՐՈՍ, Է՛πελῆςθης εἰρηκέναι
με τὸν διὰ βρώσεως τοῦ Ἀδάμ νικη-
τὴν γεγόμενον διὰ νηστείας ἡττηθέν-
τα. ἀκουσθεὶς γὰρ παρὰ τοῦ Ἀδάμ,
ἐνίκησεν՝ καταφρονηθεὶς δὲ παρὰ τοῦ
Χριστοῦ, ἡττήθη. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸν
Υἱὸν τοῦ Θεοῦ πειρασθῆναι φαμέν
γυμνῇ τῇ θεότητι· ἀλλὰ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πληρωμα τῆς
θεότητος σωματικῶς κατοικεῖ. ἀλη-
θὺς γὰρ γέγονεν ἄνθρωπος Ἰησοῦς
Χριστὲς, ὁ δοῦς ἑαυτὸν λύτρον ἀντὶ
πολλῶν. καὶ ἐπειδὴ πάντῃ πειρασθῆ-
ναι οὐκ ἡδύνατο, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν
φύσει Θεὸν καὶ Υἱὸν Θεοῦ· τούτου
ἐνεκεν τὴν ἡμετέραν φύσιν λαβὼν ἐκ
τῆς παρθένου ἦνωσεν ἑαυτῷ, ἵνα πλη-
ρέστατον ἀγῶνα ὑπομείνῃ ἢ τοῦ δια-
βόλου μορφῇ· εἰ γὰρ ἄνθρωπος τέλειος
οὐκ ἐνίκησεν τὸν νικήσαντα τὸν Ἀδάμ,
ἢ νίκη αὐτοῦ ἡμῖν οὐδὲν συνεβάλλε-
το, ψιλὸς ἄνθρωπος, τὴν τοῦ Ἀδάμ
ἡτταν ἀνακαλέσασθαι οὐκ ἡδύνατο·
καθάπερ γὰρ τὸν υἱὸν τῆς παρθένου
γῆς τέλειον ἄνθρωπον νικήσας ὁ διά-
βολος, πάντας τοὺς τικτομένους ἐξ
αὐτοῦ θανάτῳ παρσσεύασεν καταδι-
κασθῆναι, οὕτως παρὰ τοῦ Υἱοῦ τῆς
παρθένου Μαρίας ἄνθρώπου τελείου

յի: Վասն այսորիկ փորձեցաւ, զի
յաղթութեամբ զմարդն մեզ երեւե-
ցուցէ, որ հաւատով ընդդէմ կան
պահաւք առ որովայնամուտութիւնն .
բանիւ Աստուծոյ կերակրիլ՝ որ 'ի յեր-
կնիցն էլ, և մեզ կեանս շնորհեաց, էւ
ոչ զբարինս դժուարութեւիս, զիլասա-
կարսն ըստ չարին խորհրդի, և ոչ
անախառնութեամբ 'ի վայր անկանել
'ի մարդկայնոց, առ 'ի ցոյցս առաքե-
լութեան, զգովիսն յափշտակելով
կամեցեալ. այլ կալ մնալ 'ի բարձրու-
թեան աշտարակին և անփորձ 'ի
փորձողէն կալ: էւ զարձեալ մի մե-
ծութեամբ և ընդախրութեամբ ըմ-
բռնեալ՝ երկրպագեցուք մամոնայի
և իշխանութեան աշխարհիս. այլ իցէ
յէտա Գահակառան բարո(յ), զի
բանակը հրեշտակաց՝ որ Գրիգորոս
պաշտէին յայնժամ, և այժմ որպէս

որդի Աստուծոյ, Այսպէս իսկապէս
փրկիչն մեր

Քրիստոս՝ պայծառ և փառաւոր
յաղթութեամբ պարտեաց զԲշնա-
մին, ոչ աստուածութեամբն միայն,
այլ միաւորութեամբ անաւրէնու-
թեանն, զի հայեցեալ 'ի յաղթողն
ամենայն կարեաց և յառաջնորդն կե-
նաց Քրիստոս, զի զամենայն ուսոյց
և կատարեաց, զարացեալ նովաւ,
կարասցաւ յաղթել խաբէութեան
չարին: Արդ եթէ հաւատալք, ապրիք
'ի փորձողէն՝ յաղթութեամբն Քրիս-
տոսի. ապա թէ ոչ՝ մեզ հաւատարմիք
մնամք, երկրպագելով և պաշտելով մի
աստուածութիւն Հաւր և Որդ(ւ)ո(յ)
և Հոգւոյն Սրբո(յ), այժմ և հա՛նա-
պաղ:

մալլոն քան տո՛ւս քիստէսուսին աստ՞ծ
նիկիսաց.

Վա՛ղ և՛ քիստի մետա՛ տ իտիտիցան
տոն ձիաթոլոն ձիա՛ տից նիտեւիս, ասից
քոսեւթոնտա՛ տոն աստոն, քալ քիւրա-
չոնտա, ձիա՛ տից տոն իրիմատոն էքիս-
մ'աց, տի քիւրոփիլա տոտոն քալին աս-
տոն քալեթրաչեն. տոտոց յար տոց քի-
սոն մալիստա՛ տոն անթրաթոն յեոց
էւթեն քալիւրեթալ. քալ յար էլ տից է-
քիթոցոց յեոմեոց ձիա՛ նիտեւիս էն
քիսոսոնի քիցիտա թասմալչեթալ, քալ
քիցոնտա՛ քանտեց քալիւրեց տե քալ քի-
ցոնտեց քալին տիմիլ, քալ թերաքիլան
աստք քոսթֆերին, քոտոց տոլուն էն տի
տիմիլ տոն էքիթոցոն անթրոն քոսթֆերին,
էն էքաթիմալ յենիտա իրիմատոն ալիքա-
լաւիտիսեւից տիլ ուոն, քոլ քալլաց քիսո-
տա՛ տաթա քերթալին, էլ մի քիթերոն
քիցեոն, քալ քարա՛ տոն քիթեոն քոլա-
քեւսիլ տոտոն քար՝ քոն էլքիլչի տա՛ իրի-
մատա քալեւին. քալ քոն քիթեոն, քալ էքի-
ստատա մեթոլսմեոցոն քոնտեց, քալ տի
քալիլա, քալ տի քալոտրոքիլա, քալ քի-
քիլա էն էստոց էքիլ էն ձիաթոլոն, քոն
քոնոն քոն միսիլ քալ էլքիլչի. քալ՝
էք տոն էնանթիլոն տոն ասիլքա նեւոն
քոսոքիլ քալ էքեւթեւ: քալ ձիա՛ տոտո
քիթոքիլ իմոն քալ քալիլ իտիսոց
Քրիստոս, տիլ քալքիլան քալ էքիթոցոն
նիկիլ էն տիլ մերիլ տոտիլ էնիկիլսեն,
քոսթֆերոն տիլ ձիաթոլք իրիմատա,
քալ քոլաքիլան էքիթոքիլ տիլ էքիթոն
տից քալիլեւիլա՝ էքալքիլա՝ քալմեք քալ-
տա՛ տոն քոսթոն քիսեւիլ, էլ քեւոն քոս-
քիլիլսեւիլ աստք, էլքիլիլ
Քիլքալ էքիլա մու սատանա՝ յէրաք-
տա յար, քիլիլոն տոն թեոն քոս քո-
քիլիլսիլ, քալ աստք մոնք քալքիլա
քեւիլ. ձիա՛ քալան տիլ քիթեւիլ տոն
քիլքաթոս քոն էքիթեւիլ. քիսթեւսոն
քիլքոն, քիլ քիլքալիլ, էնա քոնիլիլ քալ
քոն ձիա՛ տոն նիկիլսանտոց տոն քիլքաթոն
էքքիլչիլ, քալ քոն իմիլ էքաստիլ նի-
քիլ տոն քեւթոքոն իմոն քիթոլաքիլա
Քրիստոս.

Շարաքարիլի

